EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.12.2024
COM(2024) 578 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.450/2003 o indexu nákladů práce (INP)

I. ÚVOD

Index nákladů práce (INP) měří čtvrtletní změny celkových hodinových nákladů práce, které nesou zaměstnavatelé, a umožňuje tak monitorovat vývoj tlaků nákladů plynoucích z výrobního faktoru „práce“. Index nákladů práce patří k hlavním evropským ekonomickým ukazatelům / euroukazatelům[1], které poskytují informace o hospodářském vývoji v eurozóně.

Index nákladů práce je používán Evropským systémem centrálních bank k hodnocení možných inflačních tlaků způsobených vývojem na trhu práce. Je rovněž důležitý pro sociální partnery při vyjednávání o mzdách a pro samotnou Evropskou komisi při sledování krátkodobého vývoje nákladů práce. V neposlední řadě se údaje INP používají k indexaci cen u některých velkých obchodních zakázek, které trvají několik let.

Eurostat na svých internetových stránkách zveřejňuje čtvrtletní zprávu o INP[2], která obsahuje rozsáhlý soubor údajů, rozčleněný podle ekonomických činností a složek nákladů práce (mzdové a nemzdové náklady). Internetové stránky uvádějí rovněž mezičtvrtletní i meziroční tempa růstu.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 ze dne 27. února 2003 o indexu nákladů práce[3] (dále jen „nařízení o INP“) zavádí společný rámec pro tvorbu srovnatelných indexů členskými státy a jejich předávání Komisi.

Podle článku 13 nařízení (ES) č. 450/2003 musí Komise každé dva roky předložit zprávu Evropskému parlamentu a Radě. Tato zpráva má posoudit kvalitu statistických údajů poskytnutých členskými státy i kvalitu souhrnných ukazatelů EU a určit oblasti možného zlepšení.

Jedná se o desátou zprávu Komise o INP pro Evropský parlament a Radu[4]. Zaměřuje se na údaje INP získané od předchozího vydání, a to za referenční čtvrtletí od druhého čtvrtletí roku 2022 (Q2-2022) do prvního čtvrtletí roku 2024 (Q1-2024). Odráží zjištění Eurostatu při shromažďování a ověřování údajů INP pro tato referenční čtvrtletí a vychází z podkladů, které členské státy poskytly ve svých výročních zprávách o kvalitě.

V příloze I nařízení (ES) č. 1216/2003[5] je kvalita údajů INP definována těmito parametry: relevance, přesnost, přesnost dodání údajů (dochvilnost), dostupnost a jasnost, srovnatelnost, soudržnost a úplnost.

---

1 Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o statistice eurozóny: *Cesty ke zlepšení metodiky pro statistiku eurozóny a ukazatele* (COM(2002) 661 final).

2 Čtvrtletní tiskové zprávy jsou vydávány ve dnech stanovených v kalendáři zveřejňování; obojí lze nalézt na internetových stránkách Eurostatu (http://ec.europa.eu/eurostat/web/main – stránky jsou k dispozici v anglickém, francouzském a německém jazyce).

3 Úř. věst. L 69, 13.3.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/450/oj.

4 Viz předchozí zpráva COM(2023) 34 final ze dne 23. ledna 2023.

5 Nařízení Komise (ES) č. 1216/2003 ze dne 7. července 2003, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 o indexu nákladů práce.

Díky zveřejnění podrobných metadat a národních zpráv o kvalitě na internetových stránkách Eurostatu jsou nyní údaje INP dobře dostupné a přehledné. Tato zpráva o INP se proto zaměří na ostatní kritéria.

II. OBECNÝ POKROK DOSAŽENÝ OD POSLEDNÍ ZPRÁVY

Od poslední zprávy nebyly provedeny žádné legislativní změny. V následujících odstavcích jsou podrobně popsána zlepšení provedená při vypracovávání zprávy.

2.1 Standardy pro shromažďování údajů

Nejnovější verze struktur údajů v rámci standardu pro výměnu statistických údajů a metadat (SDMX)[6] a mezinárodně dohodnutých seznamů kódů (dostupná online prostřednictvím specializovaného registru[7]) se nadále úspěšně používá k přijímání údajů členských států a vytváření INP a k předávání údajů INP Evropské centrální bance.

2.2 Ověřování údajů

Údaje byly systematicky ověřovány pomocí nového nástroje, který kontroluje, zda použité kódy a datové struktury splňují dohodnuté standardy pro předávání údajů. To zjednodušuje produkční proces a snižuje riziko chyb vzniklých v důsledku chybného kódování. Není-li předávaný soubor v souladu s platnými standardy SDMX, je automaticky zamítnut. Členské státy obdrží e-mailem oznámení o úspěchu/selhání a mohou získat přístup ke zprávě o ověření prostřednictvím portálu EDAMIS.

Eurostat rovněž provádí kontroly věrohodnosti každého čtvrtletního předávání tím, že porovnává řady v čase a napříč hospodářskými činnostmi podle statistické klasifikace ekonomických činností v Evropském společenství (NACE).[8] V případě významných mezičtvrtletních změn požádá Eurostat členské státy, aby údaje potvrdily nebo zaslaly opravený soubor údajů. Pokud jsou zjištěny významné revize nebo náhlé změny v určité sekci NACE, jsou systematicky sledovány v příslušných zemích.

2.3 Úrovně hodinových nákladů práce

Od první zprávy zveřejněné v dubnu 2016 pokračuje Eurostat ve zveřejňování ročních odhadů hodinových nákladů práce podle sekcí NACE. Tyto odhady vycházejí z úrovní získaných ze čtyřletého zjišťování nákladů práce, které jsou extrapolovány pomocí INP. Sestavují se tři měsíce po skončení referenčního období a zahrnují všechny sekce NACE s výjimkou sekcí „A – Zemědělství, lesnictví a rybářství“, „O – Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení“, „T – Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu“ a „U – Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů“.

---

6 http://sdmx.org/ (k dispozici pouze v angličtině).

7 https://webgate.ec.europa.eu/sdmxregistry/ (k dispozici pouze v angličtině).

8 Úř. věst. L 393, 30.12.2006, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1893/oj.

2.4 Zprávy o kvalitě

Výroční zprávy o kvalitě předložené členskými státy byly včas zpracovány pomocí nejnovější verze správce metadat Evropského statistického systému a byly zpřístupněny všem jeho uživatelům[9].

2.5 Očištění od sezónních a kalendářních vlivů

Eurostat analyzoval řady očištěné od kalendářních vlivů (CA) a očištěné od kalendářních a sezónních vlivů (CSA) předané členskými státy. Podle nařízení Komise (ES) č. 1216/2003[10] se očekává, že všechny členské státy EU a ostatní země Evropského hospodářského prostoru (EHP)[11] předají řady CA a CSA pro každou jednotlivou sekci NACE.

Eurostat rovněž monitoruje přílohu o očištění od sezónních vlivů, která je připojena k vnitrostátním zprávám o kvalitě. V této příloze jsou podrobně popsány zejména použité modely očištění od sezónních vlivů, zjištěné odlehlé hodnoty, rozsah očištění a kolísání výsledků.

Eurostat zveřejňuje údaje CSA pro souhrnné ukazatele EU v databázi a v článku o INP na internetových stránkách „Statistics Explained“[12] spolu s údaji neočištěnými od sezónních vlivů. Výsledky CSA pro celkový INP jsou odvozeny z údajů očištěných od sezónních vlivů pro mzdové a nemzdové složky, což zajišťuje konzistentnost.

2.6 Změna základního roku

V roce 2023 byly všechny země vyzvány, aby předaly údaje vyjádřené v novém základním roce 2020 = 100, což znamená, že index za referenční rok 2020 se rovná 100. Eurostat zahájil zkušební předání před skutečným předáváním v květnu 2023 (pro bleskové údaje INP) a v červnu 2023 (pro konečné údaje INP). Mezi údaji vyjádřenými v novém základním roce a přepočtenými údaji Eurostatu nebyl zjištěn žádný rozdíl, s výjimkou tří zemí, které své údaje následně opravily a znovu předaly.

Údaje INP vyjádřené v novém základním roce byly následně zveřejněny za referenční čtvrtletí (1. čtvrtletí 2023) a za celou historickou časovou řadu před tímto čtvrtletím.

---

9 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lci_esms.htm (k dispozici pouze v angličtině).

10 Nařízení Komise (ES) č. 1216/2003 ze dne 7. července 2003, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 o indexu nákladů práce.

11 S výjimkou Lichtenštejnska, neboť nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2003 ze dne 27. února 2003 se na tuto zemi nevztahuje. V celém dokumentu se Norsko a Island označují jako „ostatní země EHP“.

12 Index nákladů práce – nejnovější trendy – Statistics Explained.

III. KVALITA ÚDAJŮ

3.1 Relevance a úplnost

Relevance

Poptávka uživatelů se nadále zaměřovala nejen na informace o čtvrtletních změnách hodinových nákladů práce, měřených INP, ale narůstal také zájem o informace o úrovních nákladů práce. Eurostat nadále na konci března / začátku dubna každého roku zveřejňoval roční odhady hodinových nákladů práce v eurech a v národních měnách v členění podle sekcí NACE. Byly rovněž šířeny podíly nemzdových nákladů na celkových nákladech práce[13]. Získaná zpětná vazba ohledně zveřejnění těchto odhadů je pozitivní a Eurostat bude nadále sestavovat roční náklady práce v rozčlenění podle sekcí NACE.

Úplnost

V této části se přezkoumává, zda předané údaje a metadata INP splňují právní požadavky z hlediska úplnosti. Komentáře se týkají indexů, vah a zpráv o kvalitě.

a) Indexy

Obecně platí, že dostupnost a úplnost INP byla během celého referenčního období uspokojivá. Eurostat obdržel údaje očištěné od kalendářních vlivů i údaje očištěné od kalendářních a sezónních vlivů ze všech členských států za všechna příslušná čtvrtletí s výjimkou Řecka (údaje za 1. čtvrtletí 2023). Členské státy dodaly také údaje neočištěné od sezónních vlivů, kromě Dánska a Švédska, kterým byly uděleny výjimky[14].

Co se týče ostatních zemí EHP[15], Island a Norsko předaly údaje INP za všechna čtvrtletí referenčního období. Norsko poskytuje řady očištěné od kalendářních vlivů, očištěné od kalendářních a sezónních vlivů a neočištěné od sezónních vlivů. Island poskytuje pouze řady očištěné od kalendářních vlivů a očištěné od kalendářních a sezónních vlivů.

Všechny údaje, včetně odhadů údajů očištěných od kalendářních a sezónních vlivů, jsou však k dispozici v příslušné tabulce[16] databáze Eurostatu. Základní ukazatele vycházejí z údajů očištěných od kalendářních vlivů, vyjádřených jako meziroční změny (Q/Q-4), které jsou stabilnější než čtvrtletní pohyby. Všechny země pokryly všechny sekce NACE s přihlédnutím k výše uvedeným odchylkám.

b) Váhy

Podle nařízení o INP mají členské státy a ostatní země EHP nejméně jednou ročně předávat roční náklady práce pro mzdové/nemzdové složky každé sekce NACE Rev. 2 („váhy“).

---

13 Viz soubor údajů *lc_lci_lev* v databázi Eurostatu pro šíření informací (https://ec.europa.eu/eurostat/data/database, k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině).

14 Podle nařízení (ES) č. 1216/2003 nemají Dánsko, Německo, Francie a Švédsko povinnost dodávat údaje neočištěné od sezónních vlivů. Německo a Francie je přesto dodávají.

15 Nařízení (ES) č. 450/2003 se nevztahuje na Lichtenštejnsko.

16 https://ec.europa.eu/eurostat/data/database.

Aktualizace těchto údajů je důležitá, protože ovlivňují výpočet souhrnných ukazatelů NACE Eurostatem a odvození celkových hodnot ze mzdových a nemzdových složek.

Do 30. června 2024 předaly všechny členské státy a ostatní země EHP váhy pro referenční rok 2023.

c) Zprávy o kvalitě

Do začátku září 2024 vypracovaly všechny členské státy své vnitrostátní zprávy o kvalitě za referenční rok 2023.

Zprávy o kvalitě INP 2023 mají být zveřejněny na příslušných internetových stránkách Eurostatu[17] spolu se zprávou o očištění od sezónních vlivů.

3.2 Dochvilnost

Podle nařízení o INP musí členské státy a ostatní země EHP dodat indexy nákladů práce do 70 dnů po referenčním čtvrtletí. Zeměmi, které od poslední zprávy nedodržely některé lhůty, jsou Švédsko (údaje za čtvrté čtvrtletí roku 2023 byly obdrženy dva kalendářní dny po uplynutí lhůty) a Finsko (údaje za čtvrté čtvrtletí roku 2023 byly obdrženy tři kalendářní dny po uplynutí lhůty).

Co se týče ostatních zemí EHP, Norsko i Island vždy předaly své údaje INP včas.

3.3 Přesnost

Index nákladů práce tvoří řada různých proměnných (např. náklady práce a odpracované hodiny), které lze čerpat z několika zdrojů. To znamená, že k revizím může dojít kdykoli a mohou ovlivnit poslední čtvrtletí, několik čtvrtletí nebo i celé roky. Pokud se úpravy týkají referenčního roku, je nutné revidovat celou řadu.

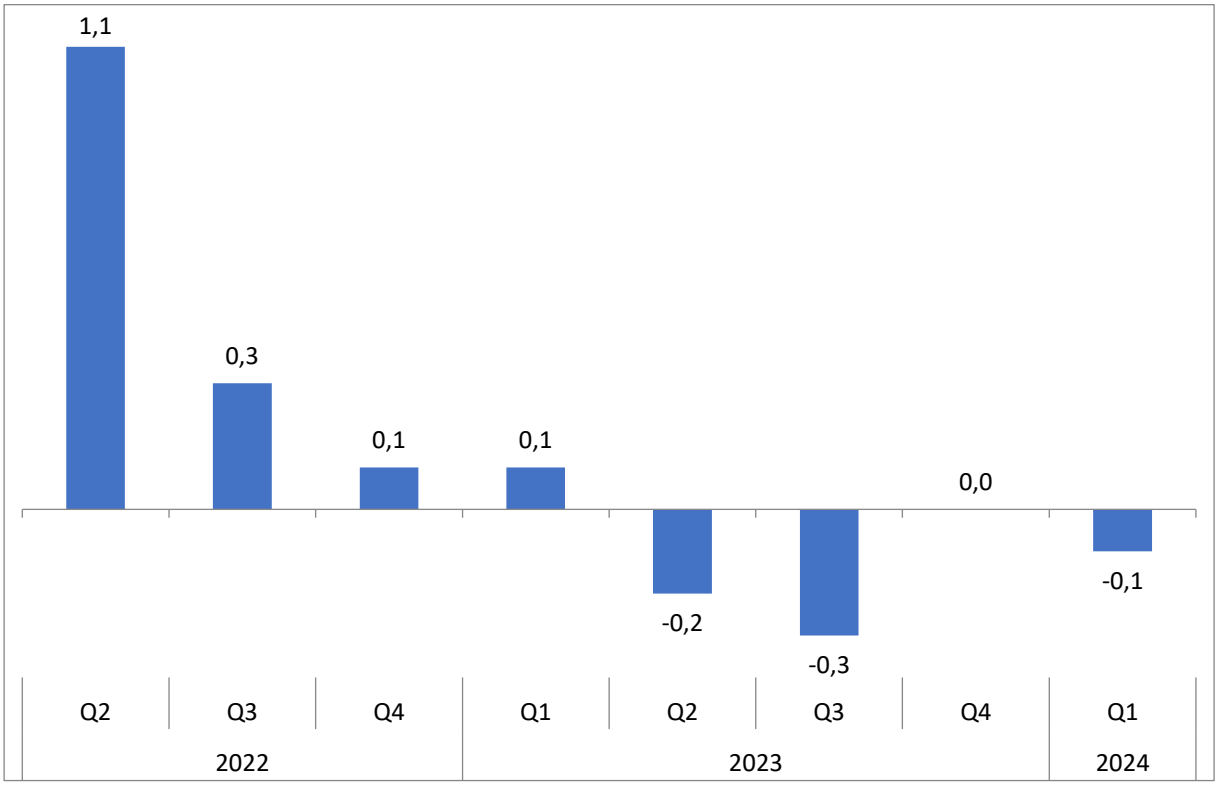
Revize základního ukazatele pro EU, konkrétně meziročního tempa růstu celkového INP, nikdy nepřekročily 0,3 procentního bodu (p. b.), s výjimkou jednoho zvláštního případu (druhé čtvrtletí roku 2022, viz obrázek 1).

Velká revize (+1,1 procentního bodu) zaznamenaná v tomto čtvrtletí byla způsobena jednorázovými změnami, které Německo provedlo ve svých zdrojích a metodách. Od třetího čtvrtletí roku 2022 byly údaje INP této země porovnávány s údaji z šetření nákladů práce za rok 2020, zatímco zdroj údajů o mzdách byl změněn.

Tato revize měla jednorázový dopad na roční růst INP, aniž by to mělo nějaký dopad na spolehlivost odhadů INP.

[17] https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lci_esms.htm (k dispozici pouze v angličtině).

Obrázek 1: Změny ročního tempa růstu mezi prvním a posledním vydáním INP
(EU-27, NACE sekce B až S souhrnně, celkové náklady práce, v procentních bodech (Q2-2022 až Q1-2024))

Zdroje:
- Pro konečné údaje: soubor údajů Eurostatu lc_lci_r2_q (proměnná: „náklady práce pro INP (náhrady zaměstnancům plus daně minus dotace)“).
- Pro první odhady: produkční databáze Eurostatu.

Údaje byly převzaty dne 20. srpna 2024.

3.4 Soudržnost a srovnatelnost

Soudržnost s údaji z národních účtů

Jednou z oblastí, kterým se stále věnuje pozornost, je soudržnost údajů INP s ostatními statistickými údaji o nákladech práce, zejména s údaji z čtvrtletních národních účtů.

Ve výroční zprávě o kvalitě mají členské státy porovnat tempo růstu INP s tempem růstu hodinových náhrad zaměstnancům podle národních účtů (definice ESA 2010[18]). Neočekává se, že by soubory údajů dokonale odpovídaly – i když definice nákladů práce jsou téměř stejné, statistické zdroje a způsoby zpracování se mohou lišit. Navíc je obzvlášť složité shromažďovat údaje o odpracovaných hodinách jak pro index nákladů práce, tak pro národní

[18] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 549/2013 ze dne 21. května 2013 o Evropském systému národních a regionálních účtů v Evropské unii (Úř. věst. L 174, 26.6.2013, s. 1).

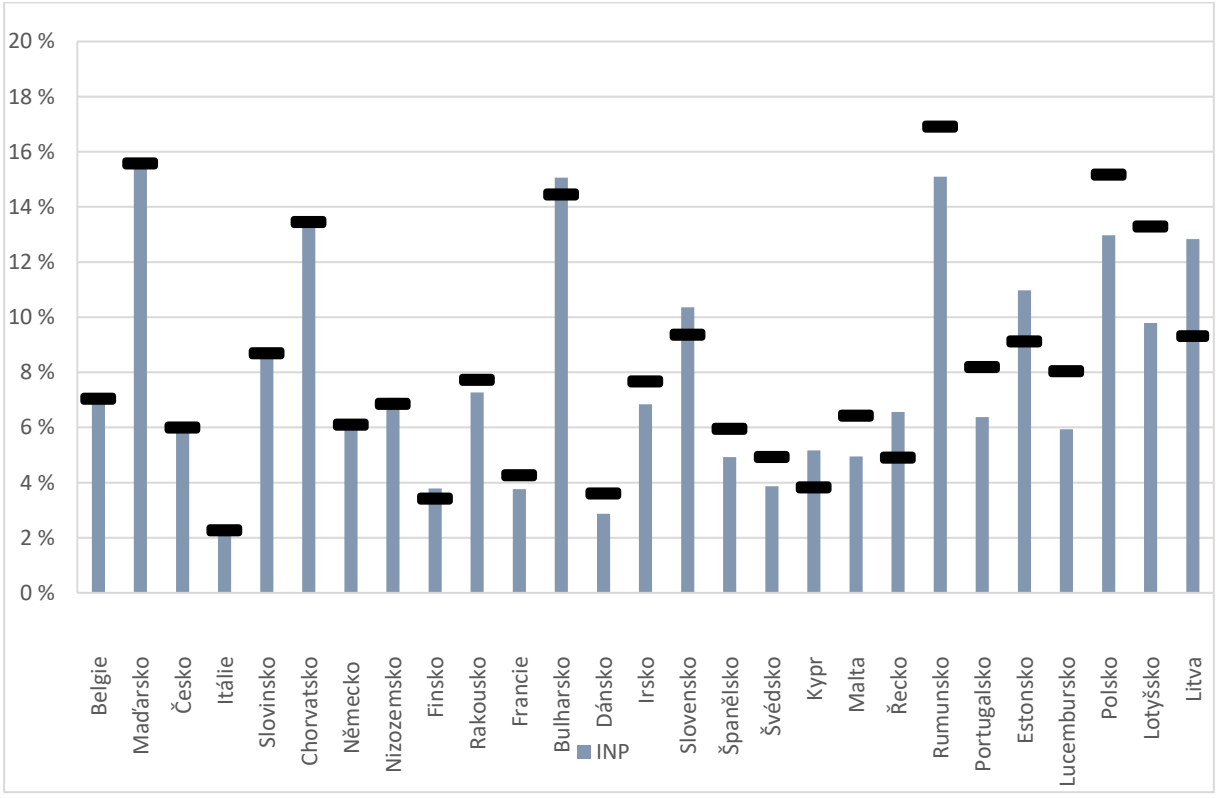
účty. Navzdory těmto rozdílům v metodice je poučné analyzovat míru nesrovnalostí mezi oběma zdroji. Jestliže jsou míry nesrovnalostí nad příslušnou relativní prahovou hodnotou, může to naznačovat, že některý ze souborů trpí problémy s kvalitou.

Co se týče hodnocení kvality, Eurostat nadále sledoval souhrnné ukazatele sekcí B až S NACE každého členského státu. Pro toto srovnání byly použity údaje neočištěné od sezónních vlivů, s výjimkou Dánska a Švédska, pro které jsou dostupné údaje očištěné od kalendářních vlivů. Střední roční tempo růstu INP bylo porovnáno s ročním tempem růstu hodinových náhrad zaměstnancům na základě údajů z národních účtů za osm čtvrtletí. U změn o více než 3 p. b. bylo považováno za nutné provést další analýzu (viz obrázek 2, přičemž země byly seřazeny podle rostoucího rozdílu v absolutní hodnotě). Pouze Litva a Lotyšsko zaznamenaly rozdíl vyšší než 3 p. b. (obě země 3,5 p. b.).

Výsledky výše uvedené analýzy budou s členskými státy prodiskutovány, zejména údaje o počtu odpracovaných hodin.

Vedle středních hodnot porovnával Eurostat jako ukazatel volatility směrodatnou odchylku ročního tempa růstu řad INP a národních účtů. Ze všech zemí byly největší rozdíly mezi směrodatnými odchylkami zaznamenány ve Švédsku (2,1 p. b.), následovalo Lotyšsko (1,5 p. b.), Nizozemsko a Česko (1,3 p. b. u obou zemí) a Slovensko (1,2 p. b.).

Obrázek 2: Srovnání mediánů ročních temp růstu indexu nákladů práce (INP) a řad národních účtů pro hodinové náhrady zaměstnancům
(Sekce B až S NACE souhrnně, celkové náklady práce, referenční období: Q2-2022 až Q1-2024)*

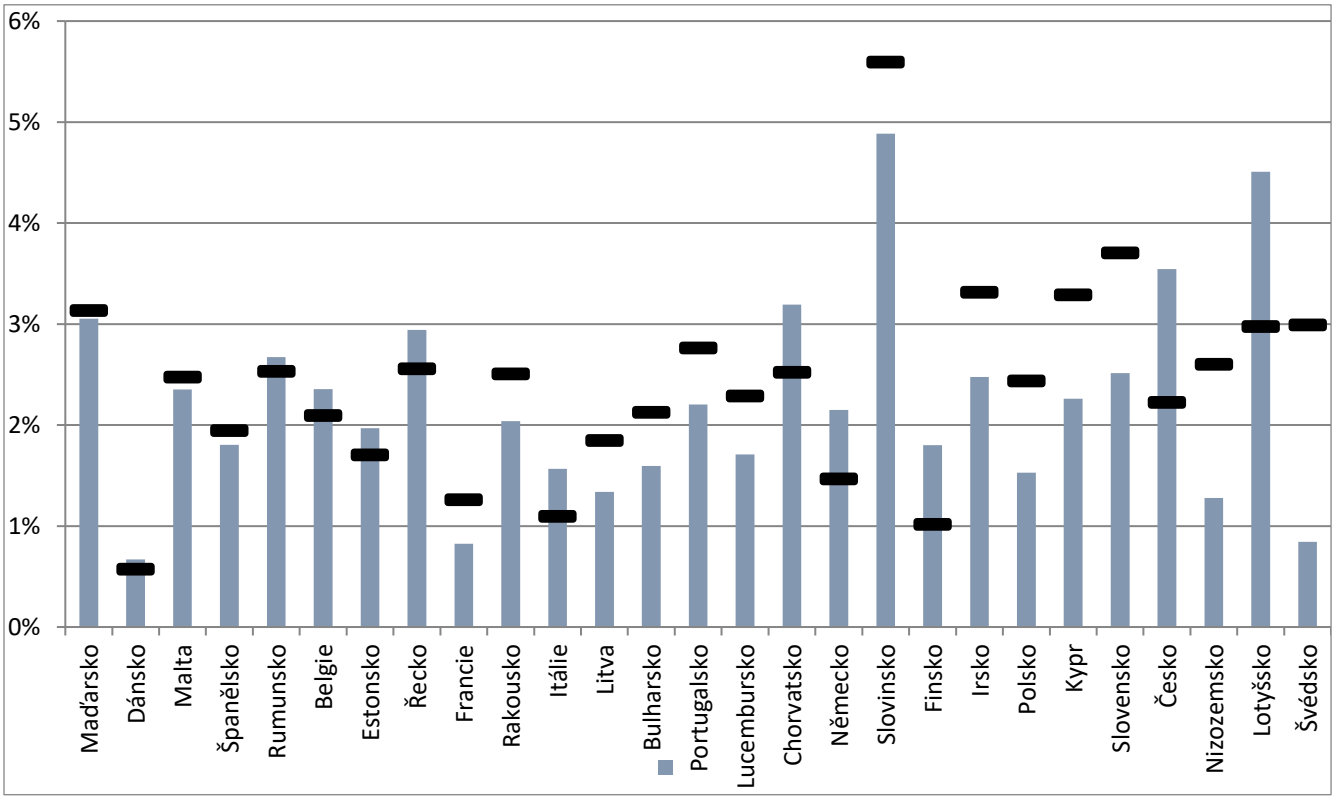

Zdroje:

- Pro národní účty: soubory údajů Eurostatu *namq_10_a10* (proměnná: „náhrady zaměstnancům“ v národní měně) a *namq_10_a10_e* (proměnná: „domácí pojetí zaměstnanců, v tisících odpracovaných hodin“).
- Pro INP: soubor údajů Eurostatu *lc_lci_r2_q* (proměnná: „náklady práce pro INP (náhrady zaměstnancům plus daně minus dotace)“].
- V případě Dánska a Švédska nebyly údaje neočištěné od sezónních vlivů v době vypracování návrhu k dispozici; místo toho byly použity údaje očištěné od kalendářních vlivů. Údaje byly převzaty dne 4. září 2024.

Obrázek 3: Srovnání směrodatné odchylky ročních temp růstu indexu nákladů práce (INP) a řad národních účtů pro hodinové náhrady zaměstnancům

(sekce B až S NACE souhrnně, celkové náklady práce, referenční období: Q2-2022 až Q1-2024)*

Zdroje:

- Pro národní účty: soubory údajů Eurostatu *namq_10_a10* (proměnná: „náhrady zaměstnancům“ v národní měně) a *namq_10_a10_e* (proměnná: „domácí pojetí zaměstnanců, v tisících odpracovaných hodin“).
- Pro INP: soubor údajů Eurostatu *lc_lci_r2_q* (proměnná: „náklady práce pro INP (náhrady zaměstnancům plus daně minus dotace)“).
- V případě Dánska a Švédska nebyly údaje neočištěné od sezónních vlivů v době vypracování návrhu k dispozici; místo toho byly použity údaje očištěné od kalendářních vlivů. Údaje byly převzaty dne 4. září 2024.

Srovnatelnost

Srovnatelnost mezi zeměmi je zajištěna podrobnými definicemi a metodikou stanovenými v právních předpisech týkajících se INP. Členské státy splňují požadavky EU z hlediska použití zdrojů údajů dostupných na vnitrostátní úrovni. Většina z nich používá buď průzkumy, nebo kombinaci průzkumů a administrativních údajů, zatímco dva členské státy spoléhají výhradně na administrativní zdroje.

Aby bylo možné zveřejňovat v průběhu doby srovnatelné údaje INP, je důležité odstraňovat kalendářní a sezónní vlivy. Základní ukazatele jsou očišťovány od kalendářních vlivů a sezónní vlivy jsou kompenzovány srovnáním stejných čtvrtletní za dva po sobě jdoucí roky.

Podle článku 1 nařízení (ES) č. 1216/2003 musí být údaje INP poskytovány neočištěné od sezónních vlivů, očištěné od kalendářních vlivů a očištěné od kalendářních i sezónních vlivů.

Nařízení (ES) č. 450/2003 neuvádí výslovně, zda má být očištění od kalendářních a sezónních vlivů provedeno přímým nebo nepřímým způsobem. V případě nepřímé metody se očištění provádí u základních řad, ze kterých se pak sestavují vyšší souhrnné úrovně, zatímco při přímé metodě je každá jednotlivá řada, včetně vyšších souhrnných úrovní, očištěna samostatně. V případě INP doporučuje Eurostat používat nepřímý způsob, aby se předešlo nesrovnalostem mezi celkovými náklady práce a jednotlivými složkami.

Eurostat systematicky kontroluje soulad mezi ročními tempy růstu celkového INP a jeho mzdových a nemzdových složek a všechny nesrovnalosti přesahující 0,1 procentního bodu (po zaokrouhlení) oznamuje příslušným zemím. Celkový INP se pak přepočítá na základě mzdové a nemzdové složky (nepřímý způsob). Tento harmonizovaný přístup také zajišťuje lepší srovnatelnost napříč zeměmi.

IV. ZÁVĚRY

Celkově zůstala kvalita indexů nákladů práce členských států a souhrnných ukazatelů EU dobrá. S výjimkou podstatné revize v jednom čtvrtletí (2. čtvrtletí roku 2022), která byla vysvětlena metodickými změnami v jedné zemi, prošly souhrnné ukazatele EU pouze malými revizemi, jako tomu bylo před krizí COVID-19.

Zprávy o kvalitě předložené členskými státy byly zpracovány pomocí nejnovější verze správce metadat Evropského statistického systému. Byly zpřístupněny všem uživatelům, včetně přílohy o postupech a výsledcích očištění od sezónních vlivů ve všech členských státech[19].

Od roku 2017 zveřejňuje Eurostat roční odhady úrovní hodinových nákladů práce podle sekcí NACE založené na údajích ze zjišťování nákladů práce a trendech INP[20]. Související články na internetových stránkách „Statistics Explained“[21] zaznamenaly vysoký počet zobrazení, což potvrzuje zájem uživatelů o tuto problematiku. Komise bude dodržování požadavků a kvalitu údajů i nadále pravidelně monitorovat, a to na základě dodávaných údajů a další vnitrostátní dokumentace, včetně zpráv o kvalitě.

Od května 2024 zveřejňuje Eurostat předběžné odhady indexu nákladů práce (INP) jak pro EU jako celek, tak pro eurozónu. Tyto odhady jsou zveřejněny přibližně jeden měsíc před konečným zveřejněním (50 dnů namísto 77 dnů po referenčním období). Tyto předběžné odhady jsou zveřejněny ve stejném souboru údajů jako konečné údaje[22].

V neposlední řadě Eurostat provedl obecný přezkum právních předpisů EU o statistikách trhu práce týkajících se podniků, který vedl k legislativnímu návrhu, který Komise přijala dne 28. července 2023[23]. Cílem tohoto přezkumu je vyhodnotit a modernizovat všechny právní předpisy EU v oblasti statistiky trhu práce pro podniky, včetně INP.

[19] https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lci_esms.htm (k dispozici pouze v angličtině).
[20] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lc_lci_lev/default/table?lang=en&category=labour.lc.lcan.
[21] Hodinové náklady práce – statistické přehledy.
[22] https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lc_lci_r2_q/default/table?lang=en&category=labour.lc.lci.
[23] EUR-Lex - 52023PC0459 - CS - EUR-Lex (europa.eu)